

КЕҢЕС БЕРУ ЕСЕБІ

1) Кеңес беруді қажет ететін проблема немесе проблемалар шоғыры

Қызылорда облысының шөл және шөлейт аймағында түйеқұс өсіру – өңір үшін жаңа, бұрын кең көлемде қолданылмаған бағыт. Аймақтың қатал континенталдық климаты, жайылымдық жерлердің ботаникалық жұтандығы және мал шаруашылығының басым бөлігі экстенсивті әдістерге негізделуі өнімділікті шектеп отыр.

Сырдария ауданы, Бесарық ауылдық округіндегі кәсіпкердің 2023 жылы Алжир мемлекетінен әкелінген 120 бас түйеқұс балапандарының 97%-ының жергілікті жағдайға бейімделуі – бұл бағыттың әлеуеті жоғары екенін көрсетеді. Қазіргі таңда түйеқұс саны 350 басқа жеткенімен, негізгі мәселе – түйеқұстың өсіп-өну биологиясы мен өнім өндіру технологиясының ғылыми негізде жүйеленбеуі, инновациялық тәсілдердің жеткіліксіз енгізілуі болып отыр.

Сонымен қатар, азықтандыру нормаларын оңтайландыру, репродуктивтік басқару, инкубация үдерісін жетілдіру және өнімді (ет, жұмыртқа, қауырсын) тиімді өндіру мен өңдеу технологияларын енгізу қажеттілігі туындауда.

2) Көрсетілген мәселені немесе проблемалар шоғырын шешу бойынша сарапшы ұсынымдары

Сарапшы тарапынан түйеқұс шаруашылығын тиімді дамыту үшін келесі ұсынымдар беріледі:

- түйеқұстың биологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, аймаққа бейімделген азықтандыру рационын ғылыми негізде қалыптастыру;
- аналық және аталық түйеқұстарды полигамдық топтармен дұрыс орналастыру, 1 аталыққа 25–30 аналықтан келетін құрылымды сақтау;
- жұмыртқа алу және балапан шығару үдерісінде инкубациялық технологияларды енгізу арқылы табиғи шығынды азайту;
- түйеқұс өнімдерін (ет, жұмыртқа, қауырсын, қабық) кешенді пайдалану мақсатында өңдеу және сақтау технологияларын жетілдіру;
- шаруашылықта ветеринариялық-биологиялық бақылауды күшейтіп, акклиматизацияланған мал басын өнімді бағытта іріктеу жұмыстарын жүргізу;
- өндірісті ғылыми сүйемелдеу арқылы инновациялық әдістерді кезең-кезеңімен енгізу.

3) Сарапшы ұсынымдарын енгізу нәтижесінде күтілетін әсер (сандық көрсеткіштермен)

Ұсынылған шараларды енгізу нәтижесінде келесі экономикалық және өндірістік тиімділікке қол жеткізу күтіледі:

- түйеқұс балапандарының сақталу деңгейі 97%-дан 98–99%-ға дейін жоғарылайды;
- аналық түйеқұстың жұмыртқалауы жылына орта есеппен 15–20%-ға артады;
- инкубация арқылы алынатын балапан саны 1,3–1,5 есеге ұлғаяды;
- түйеқұс етінің өндірісі бір бас есеппен 10–15% көлемінде өседі;
- шаруашылықтың жалпы табыстылығы өнімді кешенді пайдалану есебінен 20–25%-ға дейін артады;
- өңір тұрғындарын диеталық құс еті және жоғары құнды жұмыртқамен қамту мүмкіндігі кеңейеді.

Нәтижесінде түйеқұс өсіру Қызылорда облысының шөл және шөлейт аймағында табысты, ғылыми негізделген және әртараптандырылған агробизнес бағыты ретінде қалыптасады.

